

Міністерство освіти і науки України

Луцький національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра підприємництва, торгівлі та логістики

(повна найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «БАКАЛАВР»

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА (НА
МАТЕРІАЛАХ «ТЗОВ УПБ САД»)

спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Логістика

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти

Групи ПТБ(ЛГ)-42

Луї Юрій Вікторович

(підпис)

Керівник:

к.е.н., доцент

Фесіна Ю.Г.

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«27» грудня 2024 р.

К.е.н., доцент

Гарант освітньої програми:

Кулик Юлія Михайлівна

(підпис)

Луцьк – 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра підприємництва, торгівлі та логістики

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність

Освітня програма: Логістика

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

«___» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Луї Юрій Вікторович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Управління фінансовими потоками підприємства (на матеріалах ТЗОВ «УІБ Сад»)

Керівник роботи: к.е.н., доцент Фесіна Ю.Г.

затверджені наказом закладу вищої освіти від «30» грудня 2023 р. № 451/01-02

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи «___» _____ 202__ р.

3. Вихідні дані до роботи бухгалтерська та статистична звітність, фінансові документи, нормативно-правові документи, установчі документи підприємства, літературні джерела тощо.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, що потрібно розробити): ВСТУП. РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА. РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА. ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ. ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ. ДОДАТКИ

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу:

Лист 1. Основні показники виробничої діяльності досліджуваного підприємства

Лист 2. Аналіз прибутковості та рентабельності підприємства

Лист 3. Факторний аналіз прибутку підприємства

Лист 4. Аналіз та динаміка вхідних фінансових потоків

Лист 5. Аналіз та динаміка вихідних фінансових потоків підприємства

Лист 6. Аналіз економічних показників та коефіцієнтів фінансових потоків підприємства

Лист 7. Результати впровадження інвестиційного проєкту з виникання хліба

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прий
<i>Теоретичний розділ</i>	<i>Фесіна Ю.Г.</i>		
<i>Аналітичний розділ</i>	<i>Фесіна Ю.Г.</i>		
<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>Фесіна Ю.Г.</i>		
<i>Нормоконтроль</i>	<i>Хомяк Н.В.</i>		

7. Дата видачі завдання 01 вересня 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	<i>Обґрунтування теми</i>	<i>до 29.09.2023</i>	<i>Виконано</i>
2.	<i>Огляд літератури із досліджуваної проблеми</i>	<i>до 28.10.2023</i>	<i>Виконано</i>
3.	<i>Теоретичний розділ</i>	<i>до 29.12.2023</i>	<i>Виконано</i>
4.	<i>Аналітичний розділ</i>	<i>до 09.03.2024</i>	<i>Виконано</i>
5.	<i>Висновки та пропозиції</i>	<i>до 30.03.2024</i>	<i>Виконано</i>
6.	<i>Формування списку використаних джерел</i>	<i>до 13.04.2024</i>	<i>Виконано</i>
7.	<i>Формування оодатків</i>	<i>до 04.05.2024</i>	<i>Виконано</i>
8.	<i>Оформлення ілюстративного матеріалу</i>	<i>до 11.05.2024</i>	<i>Виконано</i>
9.	<i>Нормоконтроль</i>	<i>до 01.06.2024</i>	<i>Виконано</i>
10.	<i>Інструментальна перевірка на академічний плагіат</i>	<i>до 04.06.2024</i>	<i>Виконано</i>
11.	<i>Представлення кваліфікаційної роботи бакалавра до захисту</i>	<i>до 06.06.2024</i>	<i>Виконано</i>

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

Лвій Ю.В.
(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ (підпис)

Фесіна Ю.Г.
(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Луї Ю.В. Управління фінансовими потоками підприємства (на матеріалах ТзОВ «УПБ Сад»). Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Логістика» спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2024.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, перелік джерел посилання налічує 41 джерело, є 7 додатків.

У роботі досліджено економічну сутність поняття фінансові потоки, подано характеристику фінансових потоків та їх класифікацію, розроблено основи управління фінансовими потоками підприємства. В роботі також подано загальну характеристику сфери діяльності досліджуваного підприємства, представлений аналіз ефективності господарювання та аналіз фінансових потоків ТзОВ «УПБ Сад». До роботи сформовані висновки та пропозиції.

Ключові слова: фінансова діяльність, вхідні фінансові потоки, вихідні фінансові потоки, фінансові коефіцієнти, підприємство.

ANNOTATION

Lui Yu.V. Management of financial flows of the enterprise (based on the materials of UPB Sad LLC). Manuscript.

Bachelor's qualification work of OP "Logistics" specialty 076 Entrepreneurship, trade and exchange activity. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2024.

The bachelor's qualification work consists of an introduction, two sections, conclusions and proposals, the list of reference sources includes 41 sources, there are 7 appendices.

The work examines the economic essence of the concept of financial flows, presents the characteristics of financial flows and their classification, develops the basics of managing financial flows of an enterprise. The work also provides a general description of the field of activity of the enterprise under study, presents an analysis of business efficiency and an analysis of financial flows of UPB Sad LLC. Conclusions and proposals have been drawn up for the work.

Key words: financial activity, incoming financial flows, outgoing financial flows, financial coefficients, enterprise.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1. Економічна сутність поняття «фінансові потоки»	9
1.2. Характеристика фінансових потоків та їх класифікація	14
1.3. Основи управління фінансовими потоками підприємства	17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА	23
2.1. Загальна характеристика сфери діяльності підприємства ТзОВ «УПБ Сад»	23
2.2. Аналіз показників ефективності господарювання підприємства	28
2.3. Аналіз фінансових потоків досліджуваного підприємства ТзОВ «УПБ Сад»	37
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	45
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ	53
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Сьогодні, всі господарюючі суб'єкти, намагаються провадити свою діяльність таким чином, щоб постійно відбувалося зростання економічної ефективності використання основних засобів, оборотних ресурсів, поліпшення фінансового стану, зростання рентабельності та прибутковості. Варто зазначити, що поліпшення фінансового стану передбачає в основному підвищення ефективності управління фінансовими потоками, що виникають внаслідок ведення господарської діяльності підприємством.

Для досягнення цього, варто повсякчасно проводити аналіз господарської діяльності підприємства та аналіз фінансових потоків, що виникають на цьому підприємстві. Як свідчать наукові доробки вітчизняних та зарубіжних учених, на основі проведеного аналізу фінансових потоків підприємства, можна зробити необхідні висновки про стратегію розвитку підприємства. Здійснюючи такий аналіз, встановлюються оптимальні обсяги виготовлення продукції, чітко окреслюються стратегічні плани, вирішуються інші логістичні проблеми.

Сьогодні, задля підвищення ефективності діяльності вітчизняних підприємств, гостро стоїть необхідність визначення важливості дослідження фінансових потоків та підвищення ефективності управління ними. Зрозуміло, що успішність використання оптимальних методів щодо управління фінансовими потоками, напрямку впливає на підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності та досягнення цілей підприємства. Основними чинниками, що дають уявлення про фінансові потоки, є аналіз фінансового стану підприємства, а також наявність та дослідження структури вхідних та вихідних фінансових потоків.

Вагомий внесок у вивчення сутності фінансових потоків підприємства, а також успішного управління ними зробили ряд науковців, а саме: Г. Азаренкова, У. Баумоль, О. Барановський, Є. Брігхем, В. Берне, І. Бланк, В. Вишневський, І. Зятковський, Л. Коваленко, С. Кусакін, В. Корнеєв, М. Крупка, О. Майборода,

С. Майєре, В. Опарін, Ю., В. Москаленко, А. Пересада, В. Рєпін, В. Савчук, Л. Харріє, Д. Хан та ін.

Одночасно з цим, ці поняття вимагають подальшого дослідження задля пошуку потенційних шляхів нарощення фінансових потоків підприємства та підвищення ефективності управління ними.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є науково-методичне обґрунтування важливості здійснення аналізу фінансових потоків підприємства та розробка пропозицій для підвищення ефективності управління ними.

Для досягнення вищезазначеної мети кваліфікаційної роботи були поставлені та вирішені такі *завдання*:

- дослідити сутність поняття «фінансові потоки підприємства»;
- розглянути коефіцієнти та показники для успішного здійснення аналізу фінансових потоків;
- провести аналіз ефективності управління фінансовими потоками досліджуваного підприємства ТзОВ «УПБ Сад»;
- розробити пропозиції для підвищення ефективності управління фінансовими потоками підприємства.

Об'єктом дослідження виступає процес підвищення ефективності управління фінансовими потоками підприємства ТзОВ «УПБ Сад».

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади проведення аналізу фінансових потоків та підвищення ефективності управління ними.

Методи дослідження. Для розв'язання вищевказаних завдань в роботі були використані такі методи дослідження: економічний аналіз, ситуаційний аналіз, системний аналіз, факторний аналіз впливу, метод встановлення експертних оцінок, метод узагальнення результатів тощо.

Інформаційною базою дослідження послужили законодавчо-нормативні документи, наукові статті вчених щодо проведення аналізу фінансових потоків. Фактографічна інформація містить офіційні дані Державного комітету статистики, фінансову та бухгалтерську інформацію досліджуваного підприємства за 2021–2023 рр.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність поняття «фінансові потоки»

Не секрет, що сьогодні для підвищення ефективності діяльності підприємства, виникла необхідність виділення особливої ролі фінансових потоків та важливість успішного управління ними. На наше розуміння, від успішності здійснення процесу розробки найбільш підходящих для даних умов методів управління фінансовими потоками підприємства, залежить зростання ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства, а також і досягнення його стратегічних цілей.

Як свідчать наукові джерела, фінансові потоки на будь-якому підприємстві утворюються при проведенні операційної діяльності та здійсненні бізнес-процесів в тому числі. Варто зазначити, що це поняття є широко вживаним в науковому колі, однак єдності щодо його визначення немає. Сучасні дослідники, вивчаючи вищеокреслені проблеми, досить часто ототожнюють різні економічних терміни, такі як «фінансовий потік» та «грошовий потік».

Тому, на сучасному етапі розвитку, достатньо важливим є вивчення доцільності використання в логістичних системах фінансових потоків та впровадження оптимальних методів управління ними. Отож, на початковому етапі здійснимо спробу обґрунтувати сутність економічного поняття «фінансові потоки» з точки зору на основні засади логістичного управління підприємством.

Сутність дефініції «фінансові потоки» вперше було досліджено та виділено в макроекономіці. Разом з тим, був проведений аналіз економічних наукових джерел, що розглядали дану проблему та який дозволяє зробити висновок, що до нині, немає єдиного підходу щодо визначення цього терміну.

Так, українська вчена В.В. Виговська говорить, що фінансові потоки є деяким підвидом грошових потоків на підприємстві. За її думкою, фінансові ресурси будь-якого підприємства є головною частиною його грошових коштів, адже вони поступають на підприємство як отримані доходи:

- від проведення підприємством усіх видів діяльностей;
- як залучені чи позичені кошти;
- як постійні чи одноразові внески від власників та співвласників тощо.

Однак, необхідно зазначити, що вказані джерела формування фінансових потоків в той же час є також і джерелами формування грошових засобів підприємства, тому виникає ряд непорозумінь чи справді ці потоки відрізняються один від одного [1, с. 8].

В той же час, така дослідниця, як Ю. Плущевська об'єднує цих два поняття та стверджує, що своїм функціонуванням вони забезпечують достатній оборот грошової маси [3, С. 88–99]. Варто сказати, що таке пояснення економічної сутності фінансових потоків базується на методології дослідження національних рахунків.

Одночасно з цим, вчені Ю. Любимцев, В. Дудкін та М. Романовський розділяють ці поняття та говорять, що фінансові потоки є особливими грошовими потоками та виокремлюються з них [7, С. 32–37]. У своїх наукових доробках вони зазначають, що грошовий потік є продуктом обміну певними еквівалентами, що виражаються в товарній та грошовій формах. Також вони уточнюють, що фінансовий потік відрізняється від грошового потоку, бо він не підлягає процесу повернення.

Одним з найбільш простих фінансових потоків є особливий податковий потік, економічна сутність якого полягає в тому, що він не може компенсувати джерела, на основі яких він виник. Ці особливі характеристики безоплатності та неповерненості податкових потоків дуже часто використовуються при формуванні бюджету та враховуються при використанні субсидій, дотацій, субвенцій або ж інших розрахунків чи відповідних компенсацій.

В той же час, незважаючи на велику кількість існуючих підходів, думка багатьох науковців схиляється до того, що фінансовий потік підприємства необхідно розглядати через призму:

- мінливого потоку фінансових коштів;
- вивчення механізму проведення платежів в фіскальній системі держави;
- важливості та вчасності використання відновних процесів щодо фінансових ресурсів.

У сучасній науковій літературі, економічна сутність поняття «фінансовий потік» досліджується відносно недавно. Його вивчають під час проведення фінансових розрахунків на підприємствах та на різних стадіях виробничого процесу. Варто зауважити, що нині, як ніколи, оптимальне управління фінансовими потоками на підприємстві набуває надзвичайно важливого значення.

Нами було досліджено, що в сучасній науковій літературі до сьогодні не існує чіткого визначення фінансових потоків підприємства. Одночасно з цим, є недостатньо обґрунтовані основні показники та фактори, що дають змогу певним чином їх охарактеризувати. Саме тому, на початковому етапі написання кваліфікаційної роботи варто детально дослідити наукові доробки вітчизняних вчених, що робили спроби дослідити цей термін.

Так, українські теоретики та дослідники С.В. Каламбет та А.М. Якімова [8, С. 31–38] виділяють особливе значення фінансового потоку серед загальних фінансових ресурсів підприємства.

Як свідчать інші наукові доробки, фінансова діяльність будь-якого підприємства, має на увазі проведення детальних розрахунків для дослідження величини грошових потоків за відповідні періоди часу. Економічний термін «грошовий потік» або ж англійською мовою «cash flow» дослівно можна перекласти як «рух коштів», адже саме так варто називати динаміку грошових засобів [2].

У свій час, вчений О.В. Майборода пропонував під терміном «фінансові потоки» розуміти цілеспрямований рух наявних на підприємстві фінансових ресурсів при здійсненні операційної діяльності [10, с. 16].

Інший український науковець Л.І. Мороз вважає, що під поняттям «фінансовий потік» варто розуміти рух фінансових ресурсів, що наділені повноваженнями забезпечувати необхідне переміщення товарних потоків [11, с. 156].

Одночасно з цими твердженнями, дослідник О.В. Васюренко вважає за необхідне під терміном «фінансовий потік» розуміти направлений рух та постійну зміну кількості та структури фінансових ресурсів, а також їх форм та класифікаційних видів, які існують поряд з грошовими потоками [12].

В той же час, у своїх статтях В.О. Черевко рекомендує під фінансовим потоком уявляти загальну сукупність потоків, що утворюють доходи та витрати підприємств [13].

За чітким переконанням вітчизняних учених В.В. Концевої та С.С. Костенко, «фінансовий потік – це чітко спрямований рух фінансових ресурсів, пов'язаний з рухом матеріальних, інформаційних та інших ресурсних потоків як в рамках логістичної системи, так і поза нею» [14].

Поряд з цими поняттями і гіпотезами, вчені І.В. Гріщенко та О.А. Кобаль під терміном «фінансовий потік» рекомендує розуміти виокремлений потік доходів та витрат в одиницю календарного періоду часу. Варто сказати, що ця дефініція є максимально наближена до терміну «грошові потоки» [16, с. 36].

У свій час, теоретик та дослідник І.О. Школьник стверджує, що фінансові потоки є певним надходженням та вибуттям грошових засобів. Причому, ці надходження мають строго виокремлені часові рамки та виникають в процесі здійснення господарської діяльності [15, с. 49].

Отож, розглянувши подані вище дефініції та узагальнивши їх, ми зробимо спробу сформулювати власне бачення та пропонуємо фінансовий потік розуміти через призму підприємства та найбільш прискіпливу увагу звертати на його динаміку, завдяки чому можна якісно та чітко оцінити його вартість.

Отже, ми пропонуємо під «фінансовим потоком» розуміти ціленаправлений потік грошових ресурсів будь-якого підприємства, в тому числі його короткотермінових фінансових інвестицій, що використовуються під час проведення господарської діяльності за певний період часу.

Для деталізації та наочності на рисунку 1.1 спробуємо показати механізм формування фінансових потоків підприємства, незалежно від виду діяльності та форми власності.

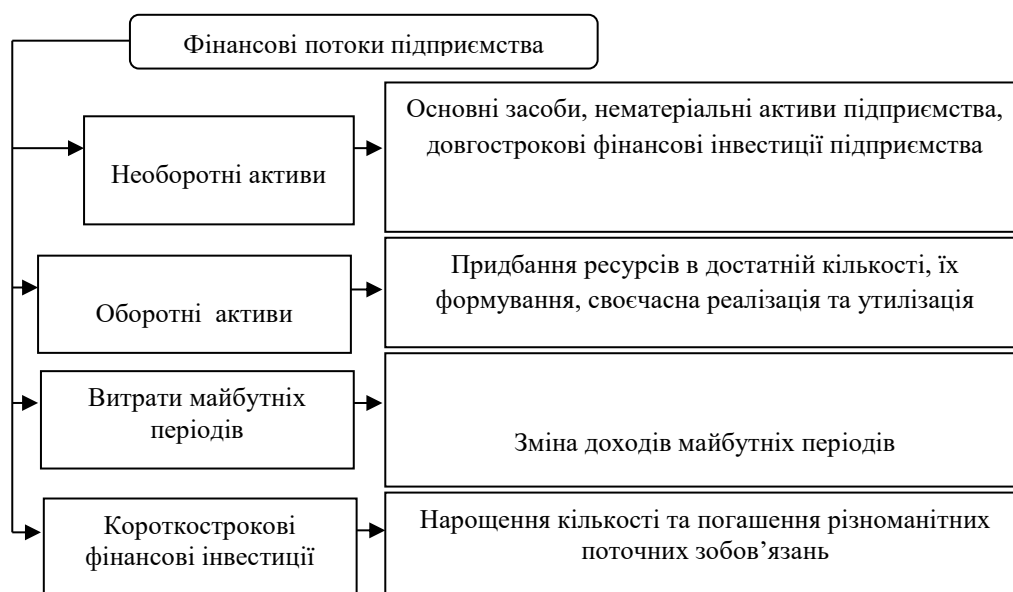

Рисунок 1.1. Механізм формування фінансових потоків підприємства

Отже, з огляду на вищесказане, ми можемо зробити висновок, що фінансові потоки підприємства мають відповідну структуру, достатню кількість та певну динаміку з часом. Варто сказати, що ці параметри та чинники впливу на них, необхідно зазначати в фінансових, статистичних та бухгалтерських документах. В той же час, уточнена вартість фінансового потоку для кожного конкретного господарюючого суб'єкта встановлюється за допомогою дослідження витрат на його реалізацію.

Усі вищезгадані характеристики фінансових потоків підприємства визначаються на основі формування та аналізу отриманих даних про умови ведення господарської діяльності за певний часовий період та з огляду на

відносини, що виникають між всіма учасниками досліджуваної логістичної системи.

1.2. Характеристика фінансових потоків та їх класифікація

Як було досліджено нами, нині не існує загальноприйнятої класифікації фінансових потоків підприємства. Всі наявні класифікації, які пропонують різноманітні наукові течії, мають істотні відмінності, наприклад чинники впливу, механізми утворення або ж підходи дослідження. В своїй роботі ми спробуємо виділити головні ознаки, за якими можна класифікувати фінансові потоки підприємства:

1. Перша така ознака виокремлюється *в залежності від ступеня обслуговування* основної діяльності на вітчизняних підприємствах, за якою виділяють такі види фінансових потоків [13, с. 121]:

– загальний фінансовий потік, під яким пропонується розуміти грошовий потік на підприємстві в цілому. Він формується як сума припливу грошових потоків та відпливу потоку грошових коштів в певний календарний період;

– частковий фінансовий потік, під яким мається на увазі грошовий потік, що виник від виробничо-господарської діяльності відокремлених структурних підрозділів (як от: бригад, цехів, дільниць);

– одиничний фінансовий потік, який виникає внаслідок проведення одиничних виробничо-господарських операцій. В такому випадку, обчислення фінансового потоку здійснюється як різниця між вхідним грошовим потоком і фінансовими витратами за один і той же календарний період.

2. За *методикою розрахунку фактичного обсягу* виділяють фінансові потоки, що можна обчислити через розрахунок:

– грошового потоку, тобто суми прибутку та нарахованого розміру амортизації;

– чистого грошового потоку, під яким мається на увазі динаміка потоку грошей у їх залишках на кінець розрахункового періоду;

– операційного грошового потоку, а саме реальних фінансових надходжень (вибуття) грошових коштів під час здійснення основної діяльності підприємства;

– фінансового грошового потоку, який виникає при зміні грошових засобів, що пов'язані із динамікою довгострокового капіталу підприємства;

– загального грошового потоку, під яким маються на увазі чисті грошові ресурси, що входять на підприємство або ж вибувають з нього за відповідний, чітко окреслений період часу [15, С. 110–121].

3. В той же час, *за видами виробничо-господарської діяльності* фінансові потоки поділяються так:

– фінансовий потік, який був створений після здійснення основної діяльності будь-якого підприємства. Тут варто враховувати кошти, які допомагають успішно виконувати головні виробничі функції;

– одночасно з цими, існує також інвестиційний грошовий або ж частіше фінансовий потік, який утворюється при здійсненні інвестиційної діяльності та передбачає рух грошових засобів, що обертаються на підприємстві під час здійснення інвестиційних проєктів;

– фінансовий потік, який виникає під час здійснення фінансової діяльності. Як свідчать наукові джерела, він знаходиться як різниця між введеними та вибувшими грошовими засобами, величиною кредитів, виплатою дивідендів, рухом акціонерного капіталу тощо.

4. За *напрямами руху* грошових засобів, виділяють наступні фінансові потоки:

– вхідний (інколи початковий) потік грошових засобів, який розраховується як загальна сума надходжень грошей від різноманітних видів діяльності підприємства;

– вихідний (кінцевий) грошовий потік, який розраховується як загальна кількість усіх виплат грошових засобів в процесі здійснення основної господарської діяльності.

5. За місцем утворення, існує такий поділ фінансових потоків [14]:

– внутрішні, тобто ті, що виникли під час проведення оперативної діяльності досліджуваного підприємства;

– зовнішні – це ті, що виникли на фінансовому ринку, який функціонує зовні підприємства.

6. Згідно конкретного *призначення* фінансові потоки будь-якого підприємства розподіляють так:

– закупівельні, які були створені спеціально для більш якісного обслуговування процесу закупівлі та вчасного постачання матеріальних ресурсів або ж придбання необхідних послуг сторонніх організацій;

– виробничі фінансові потоки, що у свій час мають обслуговувати виробничий процес;

– збутові фінансові потоки, які створюються для здійснення оптимального процесу обслуговування та реалізації виготовленої продукції чи більш якісного надання послуг.

7. За ступінню *достатності* фінансові потоки усіх підприємств поділяють на:

– надлишкові, тобто ті, які виникають у випадку, коли на підприємстві є більше грошей, ніж потрібно для здійснення нормального виробничого процесу;

– дефіцитні фінансові потоки, які виникають у абсолютно протилежній ситуації, тобто коли вхідний грошовий потік є значно меншим ніж необхідно для здійснення успішної господарської діяльності;

8. В той же час, за *періодичністю виникнення* фінансові потоки бувають:

– регулярними, що виникають на підприємстві час від часу, тобто виплата заробітної плати, сплата податків, рентні платежі і тд.

– нерегулярними (дискретними), які виникають при здійсненні одиничних операцій (купівля обладнання, придбання нової техніки, нерухомості тощо).

9. За *джерелами фінансування* фінансові потоки підприємств усіх форм власності діляться на:

– власні, як от частина прибутку чи амортизаційних відрахувань, тобто ті, що функціонують у вигляді готівки;

– а також залучені фінансові потоки, тобто кредити чи інші види довгострокових зобов'язань.

10. В той же час, за *формою розрахунків* фінансові потоки бувають:

– готівковими, тобто такими, що покриваються через здійснення грошових чи валютних операцій;

– інформаційно-фінансовими, тобто тими, що включають рух безготівкових рахунків, як от платіжні вимоги та доручення, сплата інкассо тощо.

– обліково-фінансові, тобто ті, які створюються при виготовленні продукції, а також формуванні матеріально-технічних затрат підприємства.

Основним джерелом необхідної інформації про всі зміни, що відбуваються з фінансовими потоками та їх динамікою за календарний період, виступають документи обов'язкової фінансової та бухгалтерської звітності.

1.3. Основи управління фінансовими потоками підприємства

Отож, під час написання кваліфікаційної роботи бакалавра нами було досліджено, що для підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності суб'єкту господарювання варто забезпечити зростання кількості фінансових потоків. Як передбачається, це дозволить збільшити реальні можливості погашення зобов'язань цього підприємства. Варто також сказати, що як недостатня, так і надмірна кількість фінансових ресурсів призводить до певних труднощів в управлінні фінансовими потоками будь-якого підприємства.

В той же час, недостатній рівень фінансових потоків на підприємствах усіх форм власності дуже часто призводить до зниження ефективності господарювання, до зростання можливості неотримання запланованого

прибутку, а в довготерміновій перспективі може призвести до виникнення банкрутства цього підприємства.

Одночасно з цим, велика кількість фінансових коштів в кінці календарного року, дозволяє зробити висновок, що підприємство має реальну можливість отримати збитки, що виникають через інфляцію і одночасно з цим існує невикористана можливість їх найбільш корисного розміщення та отримання додаткового розміру прибутку [19].

Тому, саме сьогодні, надзвичайно важливим є вирішення проблеми розробки основних засад та вдосконалення принципів підвищення ефективності управління фінансовими потоками будь-якого підприємства. Як довели наші дослідження, існуючі методи підвищення ефективності управління фінансовими потоками не працюють в сучасних умовах господарювання.

З огляду на вищезазначене, на сучасних українських підприємствах необхідно запроваджувати нові, більш прогресивні засади планування, сучасні методи аналізу та контролінгу за розміром фінансових потоків. Це дозволить вести ефективну боротьбу та знижувати негативний вплив інфляційних проявів, покращувати умови невизначеності та знижувати рівень ризиків фінансового інвестування.

Як було встановлено під час нашого дослідження, оптимізація управління фінансовими потоками підприємства досягається при використанні аналогічних принципів та засад, які є дієвими також і для операційної, надзвичайної та звичайної, а також інвестиційної та фінансової діяльності. Отож в свою чергу ми можемо передбачити, що управління фінансовими потоками має наувазі і управління основними показниками ефективності діяльності підприємства та управління залученим та власним капіталом і реальними грошовими потоками.

Одночасно з цим, процес підвищення ефективності управління фінансовими потоками передбачає вдосконалення процесів планування господарської діяльності підприємства, оптимального планування припливу та відпливу фінансових потоків, а також повсякчасного моніторингу та порівняння запланованих та отриманих показників.

Досліджуючи наукову літературу, яка вивчає теоретичні засади управління та вдосконалення фінансових потоків підприємства, можна виділити такі основні тези:

1. Фінансові потоки окремо взятого підприємства необхідно вивчати як невеличку частинку фінансових потоків державної економіки в цілому. В такому випадку теоретичні засади управління фінансовими потоками будь-якого підприємства можуть сприяти здійсненню реалістичного прогнозу та допомогти в розробці дієвого механізму для їх врегулювання.

Надзвичайно важливим при використанні цього підходу є те, що конкретне підприємство тут виступає як суб'єкт господарських відносин, який створює важливі фінансові потоки, що поповнюють державний бюджет. В такому випадку, виникає ситуація, яка сприяє створенню і ефективному функціонуванню дієвого механізму управління фінансовими потоками підприємства. З іншого боку, негативним моментом у використанні такого підходу є те, що в такому випадку проблема оптимізації та вдосконалення фінансових потоків не розглядається [17].

2. Стан, коли фінансові потоки досліджуються на рівні підприємства. В такому випадку, головною метою засад управління фінансовими потоками конкретного підприємства є вирішення таких проблем:

- використання економетричних моделей, економіко-математичних моделей, моделі Баумоля чи деяких інших для оптимізації залишків грошових засобів в кінці календарного періоду;
- зниження кредиторської та дебіторської заборгованостей і встановлення оптимального співвідношення між ними;
- вибір оптимальних джерел фінансування для досягнення довготермінових планів підприємства.

В той же час, основними негативними моментами такого підходу можна вважати:

– відсутність дієвого механізму для вирішення важливих проблем щодо формування ефективної системи управління фінансовими потоками, який буде чинити негативний вплив на досягнення цілей та завдань підприємства;

– вивчення системи управління фінансовими потоками як сталої статичної системи. Одночасно з цим, вона є динамічною та рухливою, адже постійно характеризується відповідними параметрами, різною інтенсивністю та рівнем завантаженості [18; 19; 20].

Отож нині, на українських підприємствах не існує єдиної комплексної методики, що передбачає прийоми, засоби чи заходи підвищення ефективності управління фінансовими потоками. Нами було досліджено, що для досягнення цього варто встановити величину необхідних ресурсів при конкретній кількості оборотного капіталу, розміри наявних грошових потоків, окреслити та оцінити усі чинники впливу. Так само варто врахувати та оцінити ефективність функціонування амортизаційної політики підприємства, податкові умови та реальні можливості кредитування.

Ця нагальна проблема на українських підприємствах ставить перед логістами важливі завдання. Саме тому для їх ефективного вирішення доцільно дослідити та ефективно впроваджувати головні елементи системи управління фінансовими потоками підприємства, як представлені на рисунку 1.2.

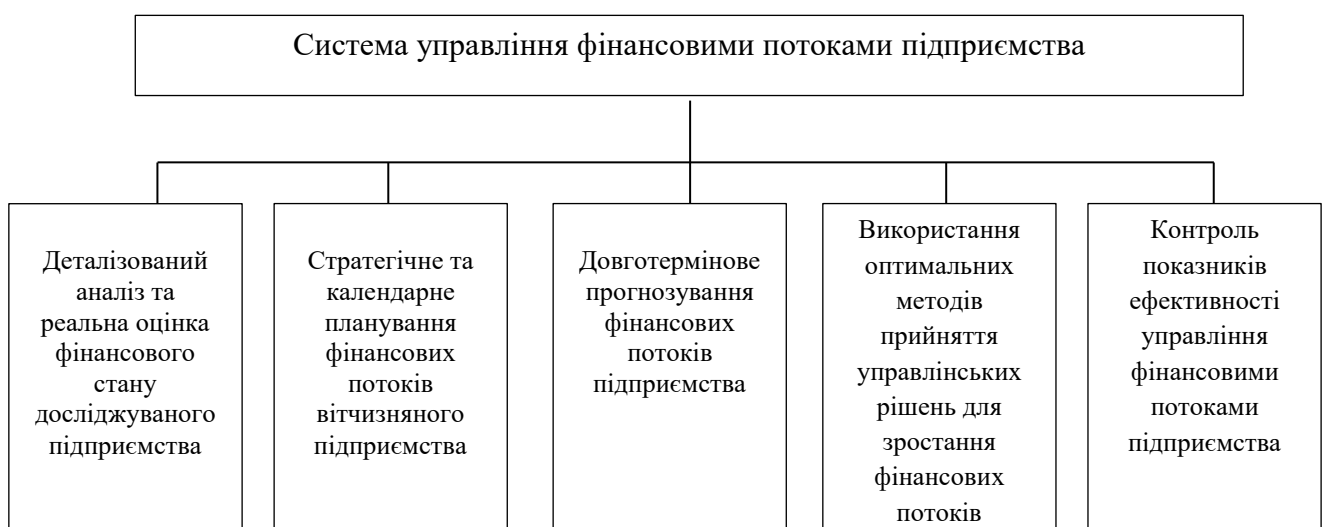

Рисунок 1.2. Система управління фінансовими потоками вітчизняного підприємства*

*Власна розробка автора

Підводячи підсумки, можна зазначити, що для створення ефективної системи управління фінансовими потоками будь-якого підприємства доцільно забезпечити виконання наступних етапів:

1. Встановлення конкретних цілей системи управління фінансовими потоками вітчизняного підприємства. Варто звернути увагу на те, що ці цілі варто співставляти з стратегічними цілями підприємства.

Отже, підводячи підсумки, варто зазначити, що для створення ефективної системи управління вхідними та вихідними фінансовими потоками підприємства необхідно дотримуватися виконання наступних етапів:

1. Встановлення реалістичних цілей щодо системи управління фінансовими потоками підприємства. Важливим є також і те, що ці цілі необхідно завжди порівнювати з головними цілями підприємства та детально виокремлювати важливі моменти в управлінні ними.

2. Виокремлення фінансових потоків будь-якого підприємства за певними класифікаційними ознаками. Такий класифікаційний розподіл дозволить реально оцінити величину вхідних і вихідних фінансових потоків та на цій основі прийняти оптимальне логістичне рішення.

3. Постійне використання «платіжних календарів» у виробничому процесі, що передбачають детальне планування на різні календарні періоди.

4. Створення та повсякчасне використання інформаційної бази для підвищення ефективності управління вхідними та вихідними потоками.

5. Контроль та дослідження державної податкової політики підприємства, вивчення умов кредитування та досягнення оптимального співвідношення вартості позикового та залученого капіталів.

6. Визначення певних підрозділів на підприємстві щодо дослідження величини вхідних та вихідних фінансових потоків, здійснення фінансового аналізу та оцінка показників ефективності функціонування підприємства.

7. Використання прогнозування, планування та повсякчасний контроль на всіх етапах цього процесу.

Отож, варто зазначити, що для підвищення ефективності управління фінансовими потоками підприємства доцільно дотримуватися принципів тісного взаємозв'язку між різними підрозділами підприємства. Одночасно з цим, необхідно чітко розподіляти усі функції, вміти коректно складати та оцінювати фінансову звітність, досліджувати та розробляти новітні методи підвищення ефективності управління вхідними та вихідними фінансовими ресурсами тощо.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПОТОКІВ ДОСЛІДЖУВАНОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика підприємства ТзОВ «УПБ Сад» та основних показників його діяльності

Нашим досліджуваним підприємством є товариство з обмеженою відповідальністю «УПБ Сад» (коротко – ТзОВ «УПБ Сад»), яке було зареєстроване в місцевих державних органах реєстрації в 2003 році громадянами України, Польщі та сусідньої Білорусі, саме тому в назві є аббревіатура УПБ. В 2022 році з початком збройної агресії на нашій території, було розірвано співпрацю з співзасновниками підприємства-громадянами Білорусі, але назву підприємства було вирішено не змінювати.

Товариство засноване на пайових землях місцевих жителів на той момент Шацького та Любомльського районів, (нині, ці землі належать Ковельському територіальному округу). Досліджуване підприємство ТзОВ «УПБ Сад» має таку юридичну адресу: с. Згорани Любомльського району, вул. Садова, 22. Нині, усі наявні земельні площі, відокремлені підрозділи та виробничі потужності територіально розташовані в ОТГ сіл Голядин, Гупали, Столенські Смоляри та Світязькі Смоляри.

Досліджуючи історію розвитку нашого підприємства, ми виявили, що воно розпочинало своє господарювання на невеликій площі, розміром лише в декілька гектарів землі, яка на той час була оформлена через договори ренти у сільських мешканців. На початку виробничо-господарської діяльності, велика частина виробничих площ була зайнята під саджанці яблунь сортів голландської селекції. Невеличкі площі були зайняті ягідниками (кущами чорної та червоної смородини, лохини, йошти). Поступово товариство почало збільшувати свої землі і сьогодні воно вже займає площу близько 300 га. Доцільно сказати, що

кілька років назад, керівництво підприємства вирішило значно скоротити земельні площі під плодово-ягідні культури та збільшити площі під посіви зернових та технічних культур.

Варто зауважити, що останніми роками підприємство досить успішно вирощує сою, соняшник, озиму пшеницю та ріпак, які потім продає на місцеві переробні підприємства.

Мета виробничо-господарської діяльності досліджуваного підприємства ТзОВ «УПБ Сад» – вирощування, переробка та реалізація сільськогосподарської продукції.

Нині, головними видами виробничо-господарської діяльності підприємства є:

- вирощування плодово-ягідних, зернових та технічних культур сільськогосподарського призначення;
- переробка первинної сировини для потреб сільського господарства, продаж насінєвого матеріалу, добрив, пестицидів та засобів захисту рослин;
- переробка, зберігання та консервування вирощеної продукції;
- проведення заготівельно-торговельної діяльності продовольчих і непродовольчих товарів та первинної сировини.

Як показали проведені дослідження, ринок сільськогосподарської продукції сьогодні є насиченим, тому в досліджуваного підприємства наявні сильні конкуренти, які досить успішно працюють на місцевих ринках. Серед головних конкурентів можна відзначити: СГП «Зоря», ПП «П'ятидні», СВК «Волинь» та інші.

Для проведення економічного аналізу та визначення стану основних показників виробничо-господарської діяльності досліджуваного ТзОВ «УПБ Сад» сформуємо таблицю 2.1.

Таблиця 2.1. – Основні фінансово-економічні показники ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн. (+, –)		Відносне відхилення, %	
				2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.	2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.
Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	14795,0	16208,0	17745,0	1413,0	1537,0	9,6	9,5
Виручка від реалізації валової продукції, тис. грн.	13450,0	14500,0	15390,0	1050,0	890,0	7,8	6,1
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10450,0	10990,0	11540,0	540,0	550,0	5,2	5,0
Валовий прибуток, тис. грн.	758,0	1010,0	1200,0	252,0	190,0	33,2	18,8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-393,0	-55,0	-15,0	338,0	40,0	Зб. в 7,1 рази	Зб. в 3,7 рази
Річний фонд оплати праці, тис. грн.	3146,4	4147,2	5752,8	1000,8	1605,6	31,8	38,7
Середньооблікова чисельність, осіб	46,0	48,0	51,0	2,0	3,0	4,3	6,3
Середньомісячна зарплата, грн.	5700,0	7200,0	9400,0	1500,0	2200,0	23,3	30,6
Середньорічна вартість основних засобів по залишковій вартості, тис. грн.	1496,0	1545,0	1575,0	49,0	30,0	3,3	1,9
Середньорічна вартість оборотних коштів підприємства, тис. грн.	2769,0	2642,0	2632,0	-127,0	-10,0	-4,6	-0,4
Середньорічна вартість виробничих ресурсів підприємства, тис. грн.	4265,0	4187,0	4207,0	-78,0	20,0	-1,8	0,5
Продуктивність праці, тис. грн./чол.	321,6	337,7	347,9	16,1	29,8	4,9	2,9
Рентабельність підприємства, %	(-9,2)	(-1,3)	(-0,4)	7,9	0,9	Зб. в 6,6 рази	Зб. в 3,3 рази
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	1303,0	1253,0	1122,0	-50,0	-131,0	-3,8	-10,5
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	1203,0	1134,0	1136,0	-69,0	2,0	-5,7	0,2

Отож, здійснивши аналіз даних, що подані в таблиці, можна сформулювати наступні висновки:

– на досліджуваному підприємстві ТзОВ «УПБ Сад» є чітка тенденція зростання обсягу виготовленої продукції. Так, у 2022 році проти попереднього було зростання цього показника на 9,6 %. У 2023 році він зріс ще на 9,5 % проти попереднього 2022 року;

– виручка від реалізації продукції товариства ТзОВ «УПБ Сад» за досліджуваний період мала таку ж стійку тенденцію зростання. У 2022 році проти попереднього 2021 року було збільшення на 7,8 %, а у 2023 році зростання на 6,1%;

– так само пропорційно зростала собівартість реалізованої продукції. У 2021 році цей показник був найнижчим, у 2022 році відбулося зростання показника на 5,2 %, у 2023 році було знову ж таки зростання собівартості на 5,0 %;

– величина валового прибутку ТзОВ «УПБ Сад» була найнижчою у 2021 році, далі цей показник зростає за роками – на 33,3 % у 2022 році та на 18,8 % у останньому досліджуваному 2023 році;

– аналізуючи показник чистого прибутку, можна зазначити, що підприємство не мало прибутку, а за всі досліджувані роки мало збитки в розмірі 393,0 тис. грн в 2021 році, у 2022 році розмір збитку знизився до 55,0 тис. грн. Потім у 2023 році рівень збитку ще знизився до 15,0 тис. грн. Але, викликає гостру занепокоєння відсутність чистого прибутку, не дивлячись на зниження збитку;

– за досліджувані роки фонд заробітної праці на підприємстві постійно збільшувався. Це було в основному за рахунок зростання розміру середньомісячної заробітної плати. Так, у 2022 році цей показник зріс 31,8 %. За крайній аналізований 2023 рік він ще збільшився на 38,7 % в порівнянні з попереднім роком;

– за аналізований період змінюється також і середньооблікова чисельність працівників товариства, так у 2021 році цей показник був 46 осіб, у 2022 році вже стало 48 працівників, а у 2023 році – вже 51 особа;

– як свідчать дані таблиці, середньомісячна заробітна плата працівників також постійно зростає, що пов'язано з зміною її мінімального розміру. У 2022 році рівень заробітної плати зріс на 23,3 %, а у 2023 році ще зріс на 30,6 % відповідно до попередніх досліджуваних періодів;

– середньорічна величина основних виробничих засобів по залишковій вартості змінювалося за досліджуваний період. Так, у 2021 році цей показник був на рівні 1496,0 тис. грн, а у 2022 році він зріс до 1545,0 тис. грн за рахунок закупівлі комплектуючих та матеріалів, а у 2023 році – ще збільшився до 1575,0 тис. грн;

– одночасно з цим, середньорічна вартість оборотних засобів пропорційно знижується. У 2022 році цей показник знизився на 10,0 % проти попереднього року, а у 2023 році ще знизився на 4,6 %, що в деякій мірі пояснюється зменшенням розміру дебіторської заборгованості;

– продуктивність праці персоналу підприємства зростає за весь досліджуваний період. Так, у 2022 році цей показник зріс на 4,9 % проти попереднього 2021 року, а у 2023 році ще зріс на 2,9 %. Судячи з отриманих показників, ми можемо зробити висновки про зростання ефективності використання персоналу на досліджуваному ТзОВ «УПБ Сад»;

– за всі досліджувані роки підприємство було нерентабельним через відсутність чистого прибутку. Рівень збитковості у 2021 році був 9,2 %, у 2022 році рівень збитку знизився до 1,3 %, а у 2023 році ще знизився до 0,4 %. Така ситуація турбує та вимагає подальших досліджень;

– що стосується розміру дебіторської заборгованості, то вона має динаміку зниження за аналізований період. Так у 2021 році цей показник був 1303,0 тис. грн, а у 2022 році – вже 1253,0 тис. грн, а у 2023 році – 1122,0 тис. грн. Це є позитивним моментом в виробничо-господарській діяльності досліджуваного підприємства та може означати зниження боргів;

– динаміка кредиторської заборгованості також має тенденцію до зниження. Так у 2021 році цей показник був 1203,0 тис. грн, а у 2022 році – вже 1134,0 тис. грн, а у 2023 році ще знизилася до 1136,0 тис. грн.

Отож, ми здійснили аналіз головних показників виробничо-господарської діяльності товариства ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 розрахункові роки, що дозволяє зробити певні висновки. За досліджуваний період підприємство не мало чистого прибутку, хоча позитивним моментом вже є те, що розмір збитку знизився в 2023 році. Така тенденція потребує додаткового вивчення, тому для виявлення причин необхідно провести аналіз показників, що характеризують ефективність діяльності, тобто аналіз прибутковості та рентабельності досліджуваного товариства.

2.2. Аналіз дослідження показників ефективності діяльності підприємства

Відомо, що до показників ефективності діяльності підприємства відносяться абсолютні та відносні показники, тобто прибуток та рентабельність.

Отож, для детального аналізу ефективності діяльності та оцінки фінансового стану на підприємствах доцільно регулярно проводити аналіз щодо генерування, використання та ефективного розподілу прибутку, вміти оцінювати розмір усіх видів прибутку, його складники та основні чинники його зростання.

Аналіз фінансових результатів досліджуваного ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки спробуємо оцінити за результатами таблиці 2.2.

Отож, аналізуючи дані таблиці, можна зауважити, що наявні темпи зростання доходу (виручки) від реалізації продукції в розмірі 4,0 %, 7,8 % та 6,1 % в порівнянні з попередніми досліджуваними роками. Собівартість продукції зростає за всіма аналізованими періодами. Так, у 2022 році проти попереднього 2021 року було зростання показника на 5,2 %. В наступному досліджуваному періоді було знову ж таки зростання показника собівартості на 5,0 %.

Таблиця 2.2. – Аналіз фінансових результатів виробничо-господарської діяльності ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн. (+, -)		Відносне відхилення, %	
				2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.	2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.
Дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.	13450,0	14500,0	15390,0	1050,0	890,0	7,8	6,1
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10450,0	10990,0	11540,0	540,0	550,0	5,2	5,0
Валовий прибуток, тис. грн.	758,0	1010,0	1200,0	252,0	190,0	33,2	18,8
Адміністративні витрати, тис. грн.	51,0	65,0	75,0	14,0	10,0	27,5	15,4
Витрати на збут, тис. грн.	930,0	850,0	990,0	-80,0	140,0	-8,6	16,5
Інші операційні витрати, тис. грн.	60,0	60,0	70,0	0,0	10,0	0,0	16,7
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	-283,0	35,0	65,0	318,0	30,0	3б. в 81,1 рази	85,7
Фінансові витрати, тис. грн.	110,0	90,0	80,0	-20,0	-10,01	-18,2	-11,1
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-393,0	-55,0	-15,0	338,0	40,0	3б. в 7,1 рази	3б. в 3,7 рази

Що стосується показника чистого прибутку, то його досліджуване підприємство не мало, а було збитковим. Для наочності та більшого розуміння ситуації на рисунку 2.1 представимо динаміку усіх видів прибутку та збитку на досліджуваному ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки.

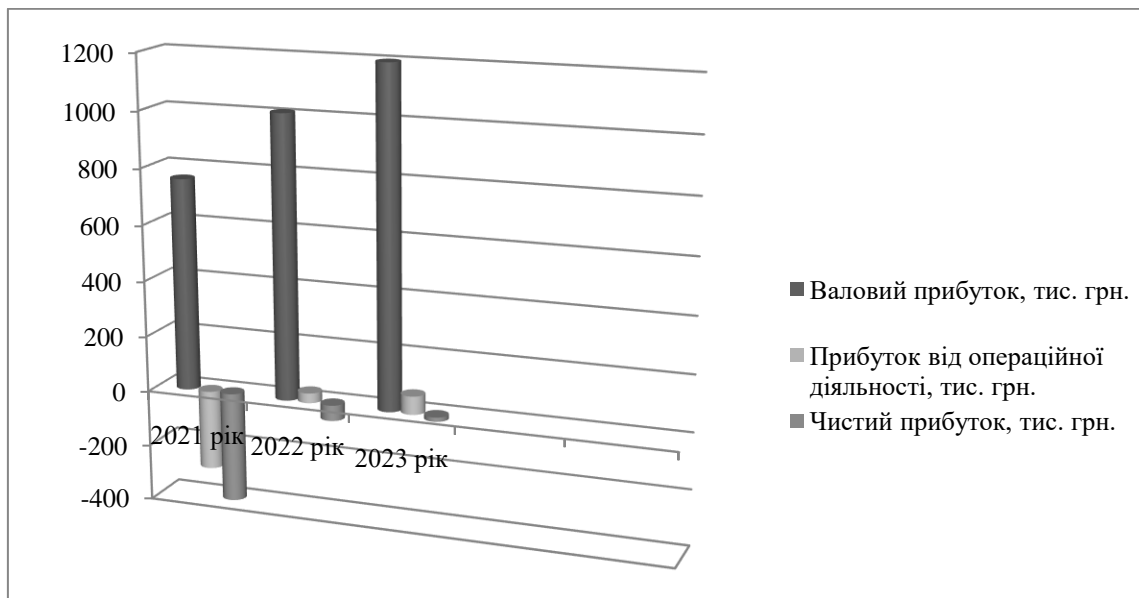

Рисунок 2.1. Динаміка зміни розміру різних видів прибутку ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Отож, ситуація не зовсім втішна, але варто сказати, що товариство намагається підвищити свою прибутковість, про що свідчить значне скорочення збитків. Саме тому, за умови оптимального використання усіх наявних ресурсів та залученні додаткових оборотних ресурсів, воно зможе стабілізувати свої позиції серед найпотужніших конкурентних сільськогосподарських підприємств регіону.

Далі необхідно проаналізувати відносні показники ефективності виробничо-господарської діяльності, а саме рентабельність. Відомо, що показники рентабельності є надзвичайно важливими для оцінки результатів діяльності підприємства, а також для оцінки ефективності політики ціноутворення, інвестиційної та інноваційної політики; для визначення обсягу виготовлення продукції, її асортименту і номенклатури.

Аналіз показників рентабельності досліджуваного товариства ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки подано у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.– Аналіз показників рентабельності ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн. (+, -)		Відносне відхилення, %	
				2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.	2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.
1. Валовий прибуток (+), збиток (-) підприємства, тис. грн.	758,0	1010,0	1200,0	252,0	190,0	33,2	18,8
2. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10450,0	10990,0	11540,0	540,0	550,0	5,2	5,0
3. Чистий прибуток (+), збиток (-), тис. грн.	-393,0	-55,0	-15,0	338,0	40,0	Зб. в 7,1 рази	Зб. в 3,7 рази
4. Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	11208,0	12000,0	12740,0	792,0	740,0	7,1	6,2
5. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	1496,0	1545,0	1575,0	49,0	30,0	3,3	1,9
6. Середньорічні залишки оборотних коштів, тис. грн.	2769,0	2642,0	2632,0	-127,0	-10,0	-4,6	-0,4
7. Середньорічна вартість виробничих засобів, тис.грн,	4265,0	4187,0	4207,0	-78,0	20,0	-1,8	0,5
8. Прибуток на 1 грн. реалізованої продукції, коп. 100 - (п.2/п.4×100)	6,7	8,4	17,9	1,7	9,5	25,4	Зб. в 2,1 рази
9. Рентабельність виробництва (збитковість), % (п.3/п.7×100 %)	(-9,2)	(-1,3)	(-0,4)	7,9	0,9	Зб. в 6,6 рази	Зб. в 3,3 рази
10. Рентабельність продукції (збитковість), %, (п.3/п.2×100)	(-3,8)	(-0,5)	(-0,1)	3,3	0,4	Зб. в 7,6 рази	Зб. в 5,0 рази'
11. Чиста рентабельність власного капіталу, %, (п.3/п.12×100)	(-13,9)	(-1,7)	(-0,5)	12,2	1,2	Зб. в 8,2 рази	Зб. в 3,4 рази
12. Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	2818,0	3269,0	3309,0	451,0	40,0	16,0	1,2
13. Чиста рентабельність реалізації продукції, % , (п.3/п.4×100 %)	(-3,5)	(-0,4)	(-0,1)	3,1	0,3	Зб. в 7,3 рази	Зб. в 8,7 рази

На рисунку 2.2 для наочності отриманих результатів представимо динаміку рівня рентабельності (збитковості) ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки.

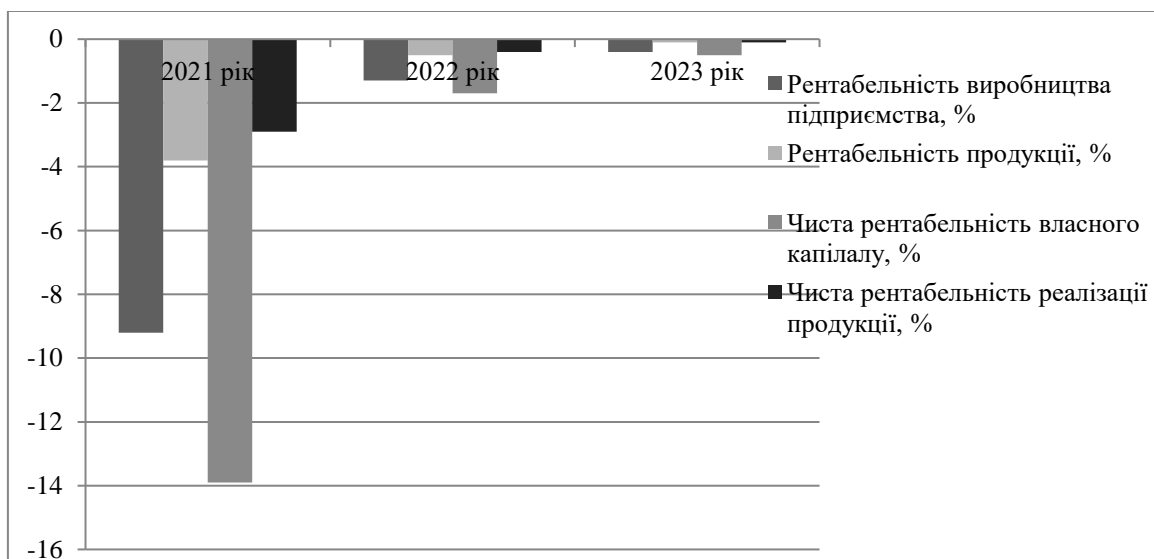

Рисунок 2.2. Динаміка рентабельності досліджуваного ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Отож, як видно з діаграми, за досліджуваний період всі розраховані види рентабельності мають від’ємне значення, тобто ми говоримо про рівень збитковості цього підприємства. Тому, в такій ситуації для оцінки ефективності господарювання товариства, доцільно здійснити факторний аналіз прибутку. Як відомо, факторний аналіз – це взаємопов’язана методика комплексного дослідження та оцінка впливу факторів на розмір показників, в нашій ситуації – на прибуток підприємства.

Отож, вивчимо та оцінимо фактори, які впливатимуть на розмір та зміну прибутку досліджуваного ТзОВ «УПБ Сад»:

1. Постійна зміна обсягів реалізації продукції та надання послуг. В такому випадку збільшення обсягу виготовлення та продажу рентабельної продукції призводить до зростання прибутку, а зростання обсягу виробництва нерентабельної продукції, навпаки, до її зменшення.

2. Зміна асортименту продукції підприємства. У випадках, коли зростає частка рентабельної продукції серед загального обсягу, то зростатиме і прибуток підприємства.

3. Зміна собівартості виготовленої продукції. В цій ситуації існує два сценарії розвитку – собівартість зростає, що призводить до зниження прибутку; собівартість знижується, що сприяє зростанню прибутку.

4. Зміна політики ціноутворення виробленої продукції. Зрозуміло, що при збільшенні ціни реалізації виготовленої продукції прибуток зростатиме, а при зниженні ціни, як правило, прибуток також знижується.

5. Середньооблікова кількість працівників товариства. Передбачається, що наявність достатньої кількості персоналу необхідної кваліфікації також потягне за собою зростання прибутку.

6. Зміна в політиці використання матеріального стимулювання. Чим ефективніше будуть використовуватися прийоми стимулювання працівників, тим вищим буде їх продуктивність, зростатиме обсяг виготовлення продукції та очевидно, прибуток.

7. Динаміка показника фондівдачі, а саме: про збільшенні цього показника зростає обсяг випуску продукції та в кінцевому результаті і прибуток [26, С. 36–37].

У своїх дослідженнях, ми виявили, які фактори, будуть чинити найбільший вплив на чистий прибуток досліджуваного підприємства ТзОВ «УПБ Сад» за 2022–2023 роки та на основі цього сформували таблицю 2.4.

Таблиця 2.4. – Вихідні дані для факторного аналізу прибутку
ТзОВ «УПБ Сад» за 2022–2023 роки

Показник	2022 р.	2023 р.	Відхилення	
			Абсолютне, тис. грн.	Відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції (ДР)	12000,0	12740,0	740,0	6,1
Собівартість продукції (С)	10990,0	11540,0	550,0	5,0
Витрати на управління (ВУ)	65,0	75,0	10,0	15,4
Витрати на збут (ВЗ)	850,0	990,0	140,0	16,5
Інші операційні витрати (ІОВ)	60,0	70,0	10,0	16,7
Фінансові витрати (ВФ)	90,0	80,0	-10,0	-11,1
Податок на прибуток (ПП)	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші операційні доходи (ДІ)	0,0	0,0	0,0	0,0
Чистий прибуток (ЧП)	-55,0	-15,0	40,0	Зб. в 3,7 рази

В цьому випадку, вплив цих факторів на величину і динаміку прибутку товариства представимо наступним чином [33, с. 38]:

$$ЧП = ДР + ДІ - С - ВУ - ВЗ - ІОВ - ВФ.$$

Одночасно, величина виручки від реалізації виготовленої продукції та послуг, залежить від таких факторів: ціни продукції, номенклатури, різноманітності асортименту та такожі обсягу реалізації. Варто зазначити, що ця залежність буде виглядати так:

$$ДР = О \times НП \times Ц,$$

де O – обсяг виготовленої продукції, що була успішно реалізована;

$НП$ – номенклатура різноманітних видів продукції підприємства;

$Ц$ – ціна одиниці виготовленої продукції підприємства.

Отож, факторну модель собівартості реалізованої продукції підприємства доцільно представити так:

$$С = НП \times О \times З_{з\text{MH}},$$

де $З_{з\text{MH}}$ – змінні витрати на одиницю виготовленої продукції [4, с. 38].

Під час наших наукових досліджень ми виявили, що лише за допомогою звітних фінансових документів, неможливо встановити реальний вплив факторів на величину та розмір прибутку. Але, використовуючи середній індекс цін, реально виявити вплив динаміки ціни реалізації та обсягу реалізованої продукції досліджуваного підприємства на розмір чистого прибутку.

Як свідчать дані Держкомстату України у 2023 р. проти 2022 р. індекс цін був на рівні 105,1 % [37].

Далі треба визначити вплив цих факторів на динаміку чистого доходу від реалізованої продукції підприємства. З вищеподаної таблиці ми бачимо, що відбулося збільшення чистого доходу від реалізації продукції у 2023 р. на

740,0 тис. грн, або на 6,2 %. Очевидно, що це збільшення є наслідком впливу таких факторів: відпускної ціни та обсягу реалізованої продукції підприємства. Як рекомендують наукові джерела, ми можемо встановити величину впливу кожного з цих факторів так:

$$\Delta DP_{\text{ц}} = DP_{2023} - DP_{2022} : 1,051 = 12740,0 - 12000,0 : 1,051 = 618,2 \text{ (тис. грн)},$$

$$\Delta DP_{\text{о}} = DP_{2023} : 1,051 - DP_{2022} = 12740,0 : 1,051 - 12000,0 = 121,8 \text{ (тис. грн)}.$$

Отже, проведені дослідження дозволяють зробити висновок, що зростання ціни на виготовлену продукцію підприємства вплинуло на збільшення виручки від реалізації продукції на 618,2 тис. грн та збільшення обсягу випуску на 121,8 тис. грн.

Далі необхідно дослідити вплив вищезазначених факторів на зміну собівартості виготовленої продукції товариства. Дані таблиці свідчать, що собівартість виготовленої продукції, наданих послуг та виконаних робіт у 2022 р. становила 10990,0 тис. грн, а у 2023 р. 11540,0 тис. грн, що складає 550 тис. грн абсолютного відхилення або 5,0 %.

$$\Delta C_{\text{ц}} = C_{2023} - C_{2022} : 1,05 = 11540,0 - 10990,0 : 1,051 = 560,0 \text{ (тис. грн)},$$

$$\Delta C_{\text{о}} = C_{2023} - C_{2022} - \Delta C_{\text{ц}} = 11540,0 - 10990,0 - 560,0 = -10,0 \text{ (тис. грн)}.$$

Отже, як показав проведений аналіз, за рахунок впливу фактора ціни, собівартість продукції зросла на 560,0 тис. грн, а за рахунок впливу фактора обсягу випуску продукції, навпаки знизилася на 10,0 тис. грн.

Зрозуміло, що відпускна ціна продукції товариства чинить вплив на розмір чистого прибутку через динаміку факторів собівартості та доходу від реалізації виготовленої продукції. Кінцевий вплив відпускної ціни продукції товариства на величину чистого прибутку реально визначити таким чином:

$$\Delta ЧП_{\text{ц}} = \Delta DP_{\text{ц}} - \Delta C_{\text{ц}} = 618,2 - 560,0 = 58,2 \text{ (тис. грн)}.$$

Отож, як показали проведені розрахунки, при збільшенні ціни на продукцію, чистий прибуток товариства збільшився на 58,2 тис. грн.

Далі необхідно дослідити вплив на прибуток підприємства фактора зміни усіх наявних витрат. Варто врахувати також, що це фактори зворотного впливу, тобто при проведенні розрахунків треба використовувати протилежний знак:

$$\begin{aligned}\Delta ЧП_B &= (BV_{2023} + BЗ_{2023} + IOB_{2023} + \Phi B_{2023}) - (BV_{2022} + BЗ_{2022} + IOB_{2022} + \Phi B_{2022}) = \\ &= (75,0 + 990,0 + 70,0 + 80,0) - (65,0 + 850,0 + 60,0 + 90,0) = 150,0 \text{ (тис. грн)}.\end{aligned}$$

Зміна цих витрат у крайньому досліджуваному 2023 р. в порівнянні з 2022 роком, призвела до збільшення чистого прибутку товариства на 150,0 тис. грн.

Подальший аналіз вимагає розрахунку впливу динаміки інших операційних доходів на динаміку чистого прибутку товариства, за допомогою такої формули:

$$\Delta ЧП_i = ДИ_{2023} - ДИ_{2022} = 0,0 - 0,0 = 0,0 \text{ (тис. грн)}.$$

Як показав розрахунок, за рахунок інших операційних доходів чистий прибуток ТзОВ «УПБ Сад» не змінився.

Вплив динаміки податку на прибуток розраховують за формулою:

$$\Delta ЧП_{III} = - (ПП_{2023} - ПП_{2022}) = - (0,0 - 0,0) = 0,0 \text{ (тис. грн)}.$$

В нашому випадку, розмір податку на прибуток не чинить впливу на динаміку чистого прибутку. Всі розраховані показники сформуємо в таблицю 2.5.

Отож, як показав проведений аналіз, підсумок впливу усіх факторів дає 40,0 тис. грн, що дозволяє стверджувати, що розрахунок факторного аналізу чистого прибутку товариства є вірним.

Таблиця 2.5. – Узагальнені дані впливу факторів на розмір чистого прибутку ТзОВ «УПБ Сад» у 2023 році

Показник	Сума, тис. грн.
Зміна ціни	58,2
Зміна обсягу реалізації продукції	121,8
Зміна обсягу випуску продукції	10,0
Витрати на управління, на збут, фінансові витрати	-150,0
Інші операційні доходи	0,0
Податок на прибуток	0,0
Усього	40,0

Все це дозволяє нам зробити висновок, що зростання чистого прибутку (в нашому випадку зниження чистого збитку) досліджуваного товариства виникло за рахунок зростання ціни виготовленої продукції, зростання обсягу реалізованої продукції, динаміки адміністративних витрат, витрат на збут та фінансових витрат.

2.3. Аналіз фінансових потоків підприємства ТзОВ «УПБ Сад»

Отож, далі нам необхідно провести оцінку фінансових потоків досліджуваного ТзОВ «УПБ Сад». Насамперед, варто здійснити аналіз доходів або вхідних фінансових потоків та вихідних фінансових потоків (витрат) нашого товариства.

Дані про структуру та розмір вхідних фінансових потоків (доходів) досліджуваного підприємства та їх динаміку представлено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6. – Склад доходів (вхідних фінансових потоків) ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Показники	Періоди		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	11208,0	12000,0	12740,0
Інші операційні доходи, тис. грн.	0,0	0,0	0,0
Інші фінансові доходи, тис. грн.	0,0	0,0	0,0
<i>Всього, тис. грн.</i>	<i>11208,0</i>	<i>12000,0</i>	<i>12740,0</i>

Як видно з поданих даних, підприємство мало лише чистий дохід від реалізації, отримані результати представимо на рисунку 2.3.

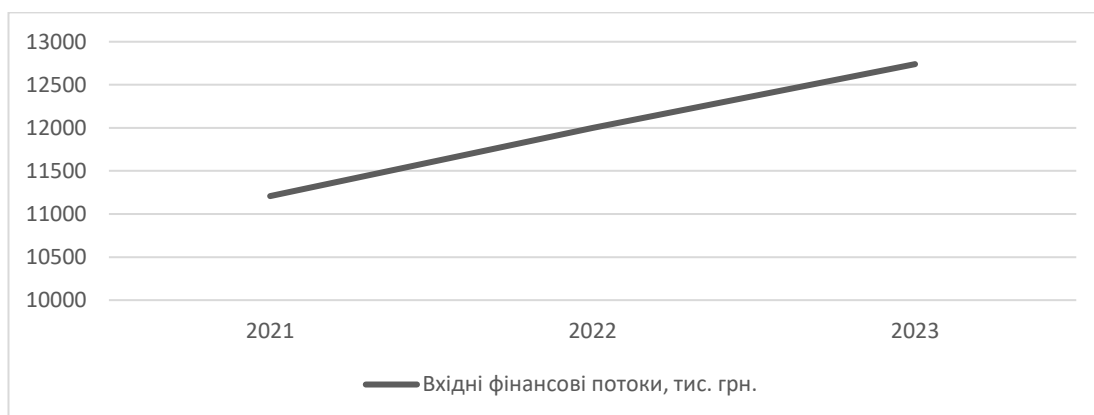

Рисунок 2.3. Динаміка зміни вхідних фінансових потоків (доходів)
ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Отож, аналізуючи дані таблиці та рисунку, ми бачимо зміну чистого доходу від реалізації продукції, виконання робіт та надання послуг з 11208,0 тис. грн у 2021 році до 12740,0 тис. грн у 2023 році. Отож, далі нам необхідно провести аналіз вихідних фінансових потоків (витрат), отримані дані сформуємо в таблиці 2.7 та для наочності на рисунку 2.4.

Отож, за даними таблиці та рисунка, за всіма досліджуваними періодами маємо зростання витрат чи вихідних фінансових потоків, так у 2022 досліджуваному періоді вихідні фінансові потоки збільшилися на 3,9 %. Тоді вже у крайньому досліджуваному 2023 році у порівнянні з попереднім 2022 відбулося зростання вихідних фінансових потоків на 5,8 %.

Для вияснення причин цієї ситуації нам варто оцінити частку чи питому вагу кожного окремо взятого виду витрат серед сукупних витрат.

Таблиця 2.7. Склад витрат (вихідних фінансових потоків)
на ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн. (+, -)		Відносне відхилення, %	
				2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.	2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10450,0	10990,0	11540,0	540,0	550,0	5,2	5,0
Адміністративні витрати, тис. грн.	51,0	65,0	75,0	14,0	10,0	27,5	15,4
Витрати на збут, тис. грн.	930,0	850,0	990,0	-80,0	140,0	-8,6	16,5
Інші операційні витрати, тис. грн.	60,0	60,0	70,0	0,0	10,0	0,0	16,7
Фінансові витрати, тис. грн.	110,0	90,0	80,0	-20,0	-10,01	-18,2	-11,1
Інші витрати, тис. грн.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Витрати з податку на прибуток, тис. грн.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>Всього, тис. грн.</i>	<i>11601,0</i>	<i>12055,0</i>	<i>12755,0</i>	<i>454,0</i>	<i>700,0</i>	<i>3,9</i>	<i>5,8</i>

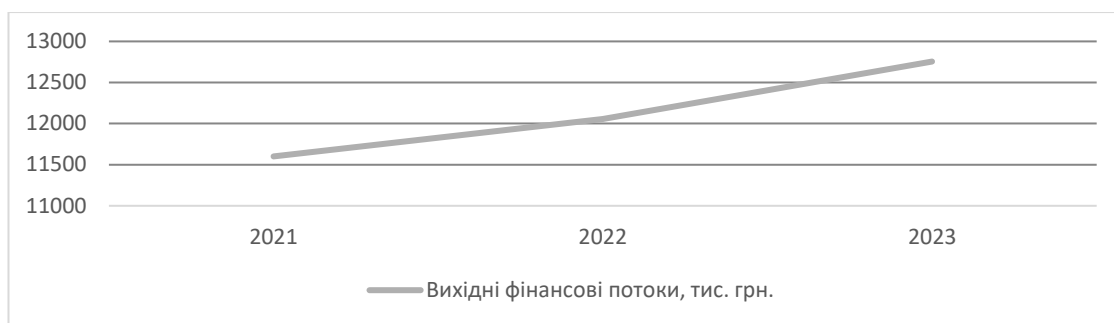

Рисунок 2.4. Динаміка вихідних фінансових потоків (витрат) ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Це дозволить достеменно знати, які саме витрати чинять найбільший вплив на динаміку отриманих фінансових потоків з метою подальшої їх оптимізації (рис. 2.5).

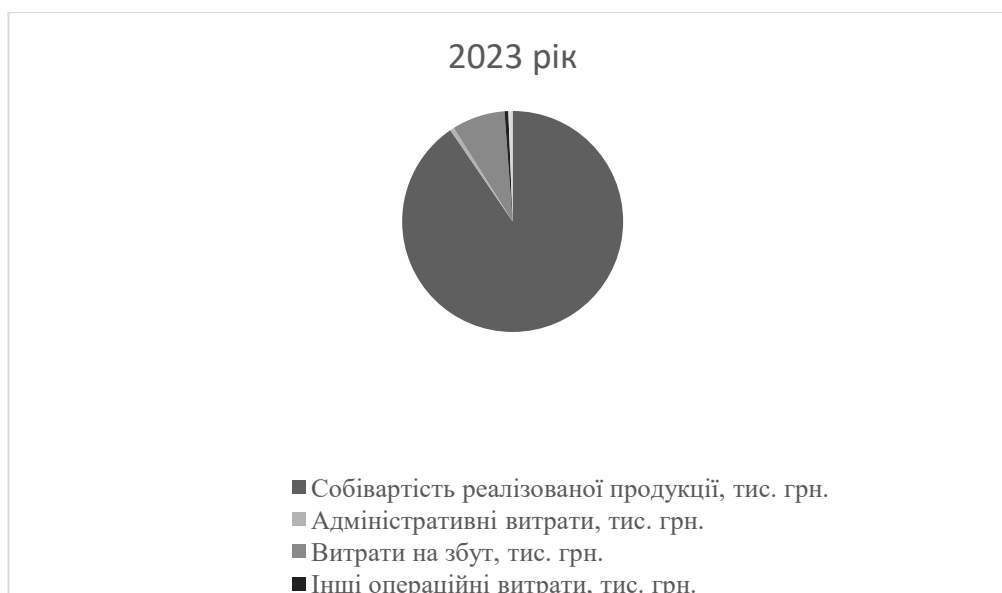

Рисунок 2.5. Частка окремих видів витрат ТзОВ «УПБ Сад» за 2023 рік

Отже, на найбільшу частку припадає собівартість виготовленої продукції досліджуваного підприємства. Зрозуміло, що в такому випадку ми повинні приділити прискіпливу увагу на зниження собівартості продукції, що призведе до зниження вихідних фінансових потоків.

Отже, нам необхідно зробити аналіз фінансових потоків товариства ТзОВ «УПБ Сад» на основі офіційної фінансової звітності (табл. 2.8).

Таблиця 2.8. – Економічні показники підприємства ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки, тис. грн.

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн. (+, –)		Відносне відхилення, %	
				2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.	2022 р. / 2021 р.	2023 р. / 2022 р.
ПФП (позитивний вхідний фінансовий потік)	11208,0	12000,0	12740,0	792,0	740,0	7,1	6,2
ВФП (від’ємний вихідний фінансовий потік)	11601,0	12055,0	12755,0	454,0	700,0	3,9	5,8
ЧФП (чистий фінансовий потік) або (фінансовий результат від операційної діяльності)	-393,0	-55,0	-15,0	338,0	40,0	3б. в 7,1 рази	3б. в 3,7 рази
ЧП (чистий прибуток)	-393,0	-55,0	-15,0	338,0	40,0	3б. в 7,1 рази	3б. в 3,7 рази
Вр (виручка від реалізації продукції)	13450,0	14500,0	15390,0	1050,0	890,0	7,8	6,1
Вд (одноденна виручка від реалізації продукції)	36,8	39,7	42,2	2,9	2,5	7,9	6,3
СА (сума оборотних активів в аналізованому періоді)	2769,0	2642,0	2632,0	-127,0	-10,0	-4,6	-0,4

Отож, аналізуючи отримані дані, ми помітили негативну ситуацію, що полягає в перевищенні від’ємних вихідних фінансових потоків, тобто витрат за увесь аналізований період над позитивними вхідними фінансовими потоками, тобто доходами. Зрозуміло, що при такій ситуації досліджуване підприємство фактично не може мати прибутку, про що і свідчить здійснений вище аналіз виробничо-господарської діяльності ТзОВ «УПБ Сад».

Таблиця 2.9. Коефіцієнти, що характеризують фінансові потоки
ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 роки

Показник	Періоди			Абсолютне відхилення 2023 р./ 2021 р., (+, -)	Відносне відхилення 2023 р./ 2021 р., %
	2021 р.	2022 р.	2023 р.		
Коефіцієнт ліквідності фінансових потоків: $K_{Лгп} = ПФП / ВФП$	0,97	0,98	0,99	0,02	2,06
Кількість оборотів оборотних активів: $K_{ооа} = Вр / СА$	4,61	5,52	5,79	1,18	25,6
Середній період обороту оборотних активів: $П_{ооа} = СА / Вд$	45,21	38,41	34,98	-10,23	-22,6
Коефіцієнт ефективності фінансового потоку: $K_{Ефп} = ЧФП / ВФП$	-0,032	0,002	0,006	0,038	36. в 5,3 рази

Отож, проведені нами розрахунки показують, що на досліджуваному підприємстві ТзОВ «УПБ Сад» коефіцієнт ліквідності фінансових потоків є меншим одиниці. Це негативна ситуація, яка говорить про нездатність товариства покривати витрати грошових коштів отриманими доходами. Оптимально, коли вхідний фінансовий потік буде вищим за вихідний фінансовий потік, що не є актуальним для нашого досліджуваного підприємства.

У свій час, коефіцієнт ефективності фінансових потоків зростає, хоча він має надзвичайно низьке значення. Все це свідчить про те, що на підприємстві відбувається недостатньо ефективно управління фінансовими потоками, як вхідними, так і вихідними.

Отже, здійснивши детальний аналіз та оцінивши отримані дані, можна відзначити, що на ТзОВ «УПБ Сад» є проблеми з ліквідністю активів, з погіршенням їх оборотності та з негативною ситуацією перевищення вихідних фінансових потоків над вхідними, тобто з переважанням витрат над доходами.

Тому, доцільно звернути увагу на розробку шляхів на напрямків з поліпшення цієї ситуації та на дослідження реальних можливостей для генерації позитивного фінансового потоку.

Для наочності розуміння ситуації зобразимо рух фінансового потоку на досліджуваному підприємстві ТзОВ «УПБ Сад» (рис. 2.6).

Рисунок 2.6. Рух фінансового потоку на ТзОВ «УПБ Сад»

Отже, як свідчить рисунок, фінансовий потік генерується на підприємстві через отримання доходів від усіх видів діяльності. Потім цей же фінансовий

потік проходить через стадію виробництва та збуту продукції та виходить через понесені витрати, сплату податків, обов'язкових платежів, відсотків за кредитом тощо.

В процесі аналізу фінансових потоків на досліджуваному ТзОВ «УПБ Сад» ми виявили, що коефіцієнт ефективності використання фінансового потоку є критично низьким. Це сигналізує нам про неефективне управління останніми. Тому для виправлення цієї негативної ситуації доцільно розробити напрямки та шляхи підвищення ефективності управління фінансовими потоками.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки, головним завданням, що стоїть перед підприємствами є підвищення ефективності діяльності. Одним із шляхів досягнення цього є поліпшення управління фінансовими потоками та успішне управління ними.

Сьогодні немає єдиного визначення цього поняття, але всі дослідники, що вивчають цю проблему, стверджують, що фінансові потоки доцільно розглядати як:

- рух грошових коштів для успішного здійснення виробничо-господарської діяльності;
- фінансові ресурси, які функціонують в державній фіскальній системі;
- один з основних інструментів для більш якісного управління необхідними ресурсами.

Узагальнюючи існуючі дефініції, ми пропонуємо під «фінансовим потоком» розуміти ціленаправлений потік грошових ресурсів будь-якого підприємства, в тому числі його короткотермінових фінансових інвестицій, що використовуються для якісного проведення господарської діяльності за певний період часу.

Під час здійснення аналізу, нами було досліджено, що для підвищення ефективності функціонування підприємства варто намагатися досягати нарощення фінансових потоків, адже це означає отримання додаткових коштів в оборот. Ми виявили, що недостатність необхідного обсягу грошових коштів свідчить про певні труднощі для забезпечення ефективного управління ними.

Підсумовуючи, можна зазначити, що для підвищення ефективності управління вхідними та вихідними фінансовими потоками варто забезпечити поліпшення фінансового стану, повсякчасно підвищувати прибуток та рентабельність, а також поліпшувати оборотність капіталу, ефективність управління грошовими та фінансовими ресурсами тощо.

Сьогодні, не існує єдиної взаємопов'язаної теоретико-методологічної бази, використання якої призведе до підвищення ефективності управління фінансовими потоками підприємства. Така невизначена ситуація ставить перед логістами ряд завдань щодо ефективного впровадження різноманітних елементів процесу управління фінансовими потоками.

Варто сказати, що системний аналіз ефективності використання та управління фінансовими потоками вітчизняного підприємства допомагає виявити ті проблеми, які стають на перепоні здійснення підприємством успішної господарської діяльності. Але зрозуміло, що завдяки детально проведеному аналізу як вхідних, так і вихідних фінансових потоків, реально вирішити всі проблеми, що пов'язані з ефективним управління фінансовими ресурсами. Реальні результати аналізу використовуються для оптимізації фінансових потоків підприємства, збільшення вхідних потоків та для здійснення стратегічного планування та економічного прогнозування.

Відомо, що оптимізація фінансових потоків є важливою функцією управління останніми, адже вона прямо пропорційно впливає на зростання ефективності їх використання. Як свідчать наукові дослідження, основними завданнями процесу управління фінансовими потоками вітчизняних підприємств є:

- вивчення можливостей використання наявного потенціалу для підвищення рівня незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування;
- досягнення відповідного рівня збалансованості між розміром вхідних та вихідних фінансових потоків;
- досягнення співставності між видами фінансових потоків за видами діяльності, сферами господарювання;
- збільшення позитивного вхідного фінансового потоку, який виникає при здійсненні успішної господарської діяльності підприємства.

Варто знати, що головним моментом в процесі управління фінансовими потоками підприємства ТзОВ «УПБ Сад» є досягнення необхідного

співвідношення між вхідними та вихідними фінансовими потоками. Найкраще співвідношення, коли вхідний фінансовий потік незначно переважає вихідний. Під час наших досліджень ми вияснили, що на успішність господарювання впливає також дефіцитний та профіцитний фінансові потоки.

Варто зазначити, що серед негативних наслідків дефіцитного фінансового потоку виділяють:

- зменшення ліквідності та платоспроможності досліджуваного підприємства;
- зростання заборгованості за кредитами;
- зростання заборгованості з заробітної плати перед працівниками;
- виникнення несприятливих для здійснення ефективної господарської діяльності умов тощо.

Що стосується негативних наслідків профіцитного (надлишкового) фінансового потоку, то серед них можна виділити такі, які призведуть до втрати грошей через інфляцію, через що відбувається зниження рентабельності та ефективності діяльності.

Загалом методи оптимізації для дефіцитного фінансового потоку дуже залежать від фактору часу, тобто тут важливим моментом є яка нестача виникла: короткострокових фінансових ресурсів чи довгострокових.

Варто зазначити, що для того, щоб залучити додаткові фінансові засоби у короткотерміновому періоді необхідно дотримуватися певних умов:

- варто встановлювати менші ціни на продукцію при купівлі за готівку;
- просити передоплату за продукцію, яка користується великим попитом;
- зменшення кредитного періоду для споживачів;
- використання найбільш дієвих методів для швидкої сплати дебіторської заборгованості;
- використання дієвих заходів рефінансування дебіторської заборгованості тощо.

В той же час, незначного зростання величини вхідного фінансового потоку в стратегічному періоді можна досягнути при впровадженні певних заходів:

- вивчення додаткових можливостей залучення інвесторів для зростання розміру власних активів;
- випуск додаткового пакету акцій;
- збільшення на підприємстві кількості довготермінових кредитів;
- повсякчасний продаж невикористовуваних фінансових інструментів;
- лізинг чи продаж невикористовуваних видів виробничих ресурсів тощо.

Як свідчить сучасна економічна література, розробка заходів щодо ефективного управління фінансовими потоками має спиратися на певні принципи. Опрацювавши наукові джерела з даної проблеми, ми зробили спробу виділити основні принципи ефективного управління фінансовими потоками товариства ТзОВ «УПБ Сад»:

1. Максимальна відповідність формування фінансового потоку до стратегічних завдань досліджуваного підприємства.
2. Комплексний та системний інструментарій генерування фінансових потоків та відповідні умови прийняття вчасних логістичних рішень на підприємстві.
3. Постійний реальний вплив на динаміку фінансового стану підприємства. Як показали дослідження, рівень ефективності логістичних управлінських рішень, що успішно впроваджувалися в попередніх періодах, не обов'язково означатиме їх ефективність в наступних періодах.
4. Комплексність та системність впровадження принципів та відповідних підходів до підвищення ефективності розробки та використання важливих логістичних управлінських рішень.
5. Взаємоузгодженість та постійна орієнтація на стратегічні цілі підприємства.
6. Обґрунтованість, відповідність, вчасність, реалістичність та адекватність необхідної інформації для підвищення ефективності використання фінансових потоків.

7. Ефективне впровадження принципів інноваційної політики та реальних можливостей збільшення ефективності використання фінансових потоків підприємства.

Підсумовуючи, можна зазначити, що механізм управління фінансовими потоками підприємства, що розроблений на основі вищевказаних принципів, є фундаментом для зростання фінансового потенціалу, для досягнення необхідної фінансової стійкості, покращення ліквідності, платоспроможності та забезпечення росту прибутковості.

Отже, як показав проведений аналіз, досліджуване підприємство ТзОВ «УПБ Сад» є одним з підприємств регіону, які займаються вирощуванням фруктів, ягід, а також технічних та зернових культур. Також товариство займається збутом насінневого матеріалу та засобів захисту рослин.

За результатами аналізу ми можемо зробити відповідні висновки щодо успішності господарювання товариства ТзОВ «УПБ Сад» за 2021–2023 розрахункові роки. Як виявилось, за досліджуваний період підприємство не мало чистого прибутку, а було збитковим. Однак, позитивним моментом можна вважати те, що розмір збитку знижувався за всіма досліджуваними роками. Тому за умови ефективного використання усіх наявних ресурсів та залученні додаткових оборотних засобів, воно зможе поліпшити свої позиції серед конкурентних підприємств регіону.

Ми провели факторний аналіз для виявлення чинників впливу на прибуток та зрозуміли, що зниження збитку досліджуваного підприємства було спричинене через збільшення обсягу реалізованої продукції, зростання ціни продукції, зміни адміністративних витрат, витрат на збут та фінансових витрат.

Далі нами були оцінені фінансові потоки досліджуваного ТзОВ «УПБ Сад». Аналізуючи отримані дані, ми помітили негативну тенденцію переважання витрат чи вихідних фінансових потоків за увесь аналізований період над доходами чи вхідними фінансовими потоками. Ясно, що в такій ситуації підприємство де-факто не може мати прибутку, про що і свідчить здійснений

нами аналіз господарської діяльності. Аналіз також показав наявність значних проблеми з ліквідністю активів та їх оборотністю.

В процесі аналізу фінансових потоків товариства нами було виявлено, що коефіцієнт ефективності використання фінансового потоку є надзвичайно низьким, що також свідчить про неефективне управління ними. Тому для усунення цієї негативної ситуації варто розробити напрямки та дієві шляхи задля підвищення ефективності управління фінансовими потоками досліджуваного підприємства.

Після детального вивчення ситуації, керівництвом товариства було вирішено запустити цех з випікання хліба соціального призначення. Суть інвестиційного проєкту – на наявних невикористовуваних виробничих площах спроектувати невеликий цех, де випікати недорогі, але якісні хлібобулочні вироби соціального призначення, тобто для хліб повсякденного вжитку.

На підготовчому етапі було оцінено інвестиційний проєкт за такими аспектами: технічним, комерційним, екологічним, інституційним, соціальним, фінансовим, економічним тощо.

Передбачається, що впровадження цього інвестиційного проєкту призведе до залучення додаткових фінансових потоків, отримання прибутку та підвищення ефективності діяльності в цілому. Реалізація інвестиційного проєкту допоможе розширити рамки ринкової ніші в цьому регіоні та в області в цілому. Так, як передбачається здійснювати процес виробництва продуктів харчування, то товариство планує чітко дотримуватися всіх санітарно-гігієнічних нормативів та екологічних стандартів щодо такої продукції.

Можна спрогнозувати, що впровадження такого інвестиційного проєкту на ТзОВ «УПБ Сад» сприятиме зростанню обсягів вхідних фінансових потоків, призведе до покращення фінансового стану, зростання рентабельності та прибутковості. Тобто, можна зробити висновок, що впровадження інвестиційного проєкту з запуску цеху випікання хліба на досліджуваному підприємстві ТзОВ «УПБ Сад» матиме позитивний вплив на збільшення вхідних позитивних фінансових потоків. Тому, на основі вищезазначеного, можна

сказати, що в результаті цього підвищиться ефективність управління цими фінансовими потоками, тобто мета нашого дослідження буде досягнута.

Для реалізації вищезазначеного інвестиційного проєкту за приблизними розрахунками необхідно близько 310 тис. грн. Інвестування фінансових ресурсів в цей проєкт призведе до підвищення ефективності діяльності, розширення асортименту продукції, отримання додаткового прибутку та покращення фінансових показників та фінансового стану в цілому. Інвестування такого проєкту пропонується здійснювати за рахунок власних коштів співвласників, так як прибутку досліджуване товариство немає, а використовувати кредитні кошти не планує.

Наявні виробничі приміщення досліджуваного підприємства дозволяють підготувати приміщення під цех без додаткових затрат. Для отримання сировини для випікання хліба ми плануємо використовувати зерно пшениці, яка була вирощена на полях товариства. Після збирання врожаю частину зерна збуватимуть, а частину лишатимуть для випікання інноваційної продукції. Після необхідної обробки, просушки та відкалібрування, зерно пшениці відвезуть на млин для отримання високоякісного борошна.

Розрахунок усіх необхідних витрат на придбання, транспортування до місця встановлення та обслуговування обладнання для випікання хліба представлені в Додатку А, таблиця А.1.

Варто зазначити, що підготовчий етап реалізації цього інвестиційного проєкту з виробництва інноваційної продукції не потребує багато часу, що дозволить вже в слідуєчому році розширити асортимент продукції досліджуваного підприємства.

Ми передбачаємо, виробництво такої продукції досліджуваним підприємством буде затребуваним, відповідатиме європейським санітарно-гігієнічним нормам та вимогам щодо безпеки продуктів харчування.

Для проведення оцінки доцільності та економічної вигідності впровадження інвестиційного проєкту з виробництва хліба соціального призначення, варто розрахувати основні показники ефективності, а саме: термін окупності

інвестиційних вкладень, чисту теперішню вартість проєкту, індекс рентабельності тощо. Вихідні дані подамо в Додатку Б.

Отож, як показали проведені розрахунки, інвестиційний проєкт з впровадження інноваційної продукції, а саме випікання хліба соціального призначення є прийнятним для впровадження. Ми отримали такі результати: період окупності становить 1,4 роки, чиста теперішня вартість проєкту додатня, індекс рентабельності достатньо високий, тобто всі розраховані показники ефективності і доцільності впровадження інвестиційних проєктів свідчать, що його економічно вигідно та доцільно реалізовувати. Варто сказати, що впровадження такого проєкту дозволить підприємству розширити асортимент продукції, отримати додатковий прибуток, отримати позитивні вхідні фінансові потоки, покращити фінансовий стан та підвищити ефективність виробничо-господарської діяльності.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАНЬ

1. Виговська В.В. Управління фінансовими ресурсами суб'єкта малого підприємництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. ек. наук: спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит». Київ, 2016. 21 с.
2. Ачкасова Л.М. Аспекти управління фінансовими потоками в логістиці. *Економіка транспортного комплексу*. 2018. Вип. 31. С. 110–121.
3. Плущевська Ю.Л. Фінансові потоки між основними секторами економіки. *Питання економіки*. 2021. №6. С. 88–99.
4. Логістика постачання транспортних і виробничих підприємств, фірм, компаній: навч. посібник / під заг. ред. д.т.н., проф. Ауліна В.В. Кропивницький: Видавець Лисенко В.Ф., 2022. 325 с
5. Михаліцька Н.Я., Верескля М.Р. Логістичний менеджмент: навч. посібник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2020. 440с.
6. Сумець О.М., Кононов І.О., Огієнко О.С., Телепнева О.С., Янковська В.А. Виробнича логістика: навч. посібник. Харків: ТОВ «Пром-Арт», 2021. 120 с.
7. Любимцев Ю., Дудкін В., Романовський М. Фінансові потоки як об'єкт індикативного планування і регулювання. *Економічний журнал*. 2020. №4. С. 32–37.
8. Каламбет С.В., Якімова А.М. Управління операційними грошовими потоками підприємства. Дніпропетровськ: Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. В. Лазаряна, 2019. 122 с.
9. Ковальська Л.Л., Павлюк Л.В., Савош Л.В. Проектний аналіз: навч. посібник. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014. 264 с.
10. Майборода О.В. Управління фінансовими потоками підприємства: дис. канд. ек. наук : 08.04.01.Суми, 2016. 244 с.

11. Мороз Л.І. Моделювання матеріально-фінансових потоків внутрішньовиробничих логістичних систем з регенерацією. 2019. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/2473/1/51.pdf>.
12. Васюренко О.В. Банківські операції: навч. посібник. Київ: Знання, 2022. 243 с.
13. Черевко В.О. Методологія формування та управління фінансовими потоками регіону: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 8.10.01 «Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка». Київ, 2016. 22с.
14. Концева В.В., Костенко С.С. Фінансові потоки в логістичних системах. URL: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Vntu/2009_19_1/pdf/85/PDF.
15. Школьник І.О., Боярко І.М., Сюркало Б.І. Фінансовий менеджмент. Суми: Університетська книга, 2019. 301 с.
16. Гріщенко І.В., Кобаль О.А. Оцінка показників в процесі фінансового планування підприємства. *Перспективи розвитку фінансово-економічного простору України: зб. наук. праць*. Вінниця, 2020. С. 223–225.
17. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств. Київ: ЦУЛ, 2022. 504 с.
18. Єрешко Ю.О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії. *Вісник НБУ*. 2011. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/frvu_2011_4_11.pdf.
19. Кірейцев Г.Г. Фінансовий менеджмент. Київ: ЦНЛ, 2019. 496 с.
20. Лагодієнко Н.В. *Економічний аналіз: зб. наук. праць. Тернопільський національний економічний університет*. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2023. Том 18. № 3. С. 60–64.
21. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки в системі економічних відносин. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2016. 328 с.
22. Єрмошкіна О.В. Управління фінансовими потоками промислових підприємств: теорія, практика, перспективи. Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2019. 479 с.

23. Тимош І. Оптимізація грошових потоків у системі підприємницької діяльності. *Економічний аналіз*. Вип. 3 (19). 2018. С. 244–246.
24. Офіційний сайт підприємства. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
25. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. Київ: Ельга, 2018. 722 с.
26. Мартиненко В.П., Климаш Н.І., Багацька К.В., Дем'яненко І.В. та ін. Фінансовий менеджмент: підручник / за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів: Магнолія 2006», 2022. 344 с.
27. Карпінський Б.А., Герасименко О.В. Формування збалансованості фінансових показників. *Фінанси України*. 2019. №10. С. 50–56.
28. Камінська І.М. Економічна сутність та джерела фінансового забезпечення регіонального розвитку. *Регіональна економіка: зб. наук. праць ЛДТУ*. Луцьк, 2009. № 3 (9). Ч. 1. С. 132–147.
29. Ключак О.В. Сутність фінансових потоків підприємства в аспекті логістики. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип.2. С. 113–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2015_2_28.
30. Мельникова К.В. Фінансові потоки в логістичних системах: конспект лекцій для студентів спеціальності 8.03060107 «Логістика». Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 104 с.
31. Костенко Ю., Короленко О., Гузь М. Аналіз фінансової стійкості підприємства в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. 43.
31. Жигалкевич Ж.М., Кам'янська О.В. Фінансовий менеджмент. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
32. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент. Полтава: РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
33. Пушкар М.С., Богач А.Г., Мельник В.Г. Логістичні системи підприємства: облік, аналіз і аудит. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 187 с.
34. Фінансові потоки в логістичних системах: навч. посіб. / Кустрич Л. О. [та ін.]. Умань: Сочінський М. М., 2019. 297 с.
35. Офіційний сайт Європейської логістичної асоціації (European

LogisticsAssociation – ELA)/ [Електронний ресурс]. URL: http://www.fgul.wi.tu-darmstadt.de/praxis_fgul/weiterbildung/verbaende.de.jsp 2

36. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>

37. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрік». URL: <http://rurik.com.ua/>

38. Самура Ю.О. Ризик-менеджмент у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, установ та організацій. *Економіка і суспільство*, 2018. Вип. 15. С. 732–738.

39. Мельникова К. Управління реальними інвестиціями в логістичних системах. *Фінансові потоки в логістичних системах*. Харків, 2015. С. 51–52.

40. Ковальська Л.Л., Павлюк Л.В., Савош Л.В. Проектний аналіз: навч. посібник. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2014 . 264 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
ВИХІДНІ ДАНІ ЗА ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПРОЄКТОМ
З ВИПІКАННЯ ХЛІБА

Таблиця А.1. – Витрати на придбання обладнання для реалізації проєкту

Найменування обладнання	Вартість, грн.
Піч подова ПХП-144-Э-П	155000
Транспортування та встановлення обладнання	61000
Монтаж, запуск і навчання персоналу	94000
Всього	310000

Таблиця А.2. – Календарний графік виконання робіт

Назва	Тривалість, днів	Дата початку
Розробка проєкту	50	1.02.25
Підготовка приміщення	10	20.03. 25
Придбання основного обладнання	10	30.03.25
Монтаж, пусконаладження	10	10.04.25
Підготовчі роботи, навчання персоналу	20	30.04.25
Початок виробництва	-	з 20.05.25

Таблиця А.3. – Очікувані фінансові (грошові) потоки

ТзОВ «УПБ Сад» за 2025–2027 рр.

Період	Очікувані фінансові (грошові) потоки, грн.
2025 рік	210050
2026 рік	270070
2027 рік	310080

ДОДАТОК Б
РОЗРАХУНКИ КРИТЕРІЇВ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ДОЦІЛЬНОСТІ
ЗА ІНВЕСТИЦІЙНИМ ПРОЄКТОМ З ВИПКАННЯ ХЛІБА
СОЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Як свідчать наукові джерела, економічна сутність показника період окупності (ПО) впроваджуваного інвестиційного проєкту розуміється як очікувана кількість років, за які відшкодується початкова інвестиція. Побудуємо часову лінію та знайдемо відповідне значення.

	0	1	2	3
ГП	-310000,0 грн.	210050,0 грн.	270070,0 грн.	310080,0 грн.
СГП	-310000,0 грн.	-99950 грн.	170120,0 грн.	480200,0 грн.

Рисунок Б.1. Часова лінія фінансових (грошових) потоків інвестиційного проєкту на досліджуваному підприємстві

Розрахуємо період окупності:

$$ПО = 1 + \frac{99950}{270070} = 1,4 \text{ роки}$$

Отже, як показали розрахунки, період окупності даного проєкту - 1 рік 4 місяців. Варто зазначити, що реалізація цього проєкту передбачена на 3 роки, тому розрахований показник свідчить про доцільність його прийняття.

Ще одним важливим показником є дисконтований період окупності, так званий ДПО інвестиційного проєкту, який розраховується як очікуваний період, необхідний для відшкодування початкових вкладень з врахуванням рівня

інфляції. Будуючи часову лінію нам потрібно продисконтувати грошові потоки при коефіцієнті дисконтування 12%.

Дисконтування грошових потоків, що виникають на підприємстві в різні періоди часу, можна здійснити за такою формулою:

$$P = \frac{CF}{(1+r)^n}$$

де CF – грошові потоки, грн.;

r – ставка дисконту;

n – кількість років.

Дисконтовані грошові потоки будуть мати вигляд:

$$P_1 = \frac{210050}{(1+0,12)^1} = 187544,6 \text{ грн.};$$

$$P_2 = \frac{270070}{(1+0,12)^2} = 216056,0 \text{ грн.};$$

$$P_3 = \frac{310080}{(1+0,12)^3} = 221485,7 \text{ грн.}$$

Часова лінія буде мати наступний вигляд

	0	1	2	3
ГП	-310000 грн.	210050 грн.	270070 грн.	310080 грн.
ДГП	-310000 грн.	187544,6 грн.	216056,0 грн.	221485,6 грн.
СГП	-310000 грн.	-122455,4 грн.	93600,6 грн.	315086,2 грн.

Рисунок Б.2. Часова лінія дисконтованих грошових потоків за проектом

Звідси, дисконтований період окупності розраховується:

$$\text{ДПО} = 1 + 122455,4 / 216056,0 = 1,6 \text{ роки}$$

Отже, провівши відповідні розрахунки, ми отримали значення дисконтованого періоду окупності, яке становить 1 рік 6 місяців. Цей показник свідчить про доцільність реалізації проєкту.

За методом так званої чистої теперішньої вартості (ЧТВ) чисте теперішнє значення вхідного фінансового потоку порівнюється з теперішнім значенням вихідного фінансового потоку, але з врахуванням вартості капіталу. Якщо показник $\text{ЧТВ} > 0$, то цей інвестиційний проєкт приймається [41, с. 32].

$$\text{ЧТВ} = -310000 + 187544,6 + 21605,0 + 221485,6 = 315086,2 \text{ грн}$$

Чиста теперішня вартість за рохрхованим проєктом становить 315086,2 грн. Так як отримане значення додатне, то таким чином інвестиційний проєкт варто впроваджувати.

Наступний метод – це метод індексу рентабельності (ІР), який має на увазі оцінювання можливих капіталовкладень з врахуванням поточної вартості вкладених грошей. Якщо $\text{ІР} > 1$, то в цьому випадку інвестиційний проєкт доцільно прийняти [15, с. 119–123].

Тому розрахуємо даний показник:

$$\text{ІР} = (187544,6 + 216056,0 + 221485,6) / 310000 = 1,9$$

Отже, за цим показником проєкт також доцільно прийняти до впровадження.

Результати отриманих розрахунків покажемо в таблиці Б.1.

Таблиця Б.1. – Оцінка доцільності впровадження інвестиційного проекту
на ТзОВ «УПБ Сад»

Показник	Значення
Сума інвестиційних затрат	310 000,0
Чиста теперішня вартість проекту	315086,2
Індекс рентабельності проекту	1,9
Термін окупності проекту	1 рік 4 місяців
Дисконтований термін окупності проекту	1 рік 6 місяців

Отож, розрахувавши основні показники та критерії доцільності та ефективності впровадження інвестиційного проекту, ми отримали результати, за якими проект з виробництва хліба соціального призначення є доцільним для впровадження. Причому, існує реальна можливість отримання чистого прибутку та збільшення ефективності діяльності досліджуваного товариства.

Додаток В

Баланс підприємства ТЗОВ «УПБ Сад»

за 2021–2023 роки

Додаток Г

Звіт про фінансові результати ТзОВ «УПБ Сад»

за 2021–2023 роки